

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/187/2005

NOWA PREZYDENTURA, NOWE NADZIEJE

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, GRUDZIEŃ 2005

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
28 września 2005 roku

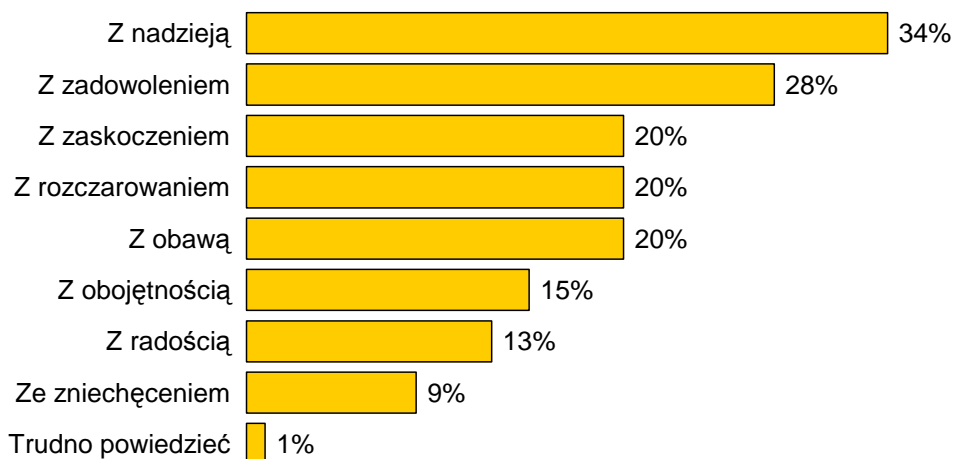
Już wkrótce Aleksander Kwaśniewski zakończy swą drugą kadencję i przestanie pełnić najwyższy urząd w państwie. W ostatnim okresie jesteśmy świadkami pożegnalnych wizyt zagranicznych ustępującego prezydenta dających okazję do przypomnienia jego osiągnięć, a także podróży sentymentalnych będących pożegnaniem z tym stanowiskiem. Niebawem zaprzysiężony zostanie nowy Prezydent RP Lech Kaczyński. W związku z tym zapytaliśmy Polaków o stosunek do wyboru tego polityka na najwyższy urząd w państwie, a także o oczekiwania, jakie wiążą z jego prezydenturą¹.

REAKCJE NA WYNIK WYBORÓW

Wbrew temu, czego wszyscy oczekiwali, wybory prezydenckie wywołały głęboki podział między ugrupowaniami skazanymi, jak się wydawało, na wspólne rządzenie w nowym układzie parlamentarnym - PiS i PO. Podział ten, choć początkowo, jak można było sądzić, bardziej psychologicznej niż politycznej natury - rozniecił bardzo silne emocje nie tylko wśród polityków z obu ugrupowań, ale także zwolenników i wyborców jednej i drugiej strony. Wynik II tury wyborów prezydenckich, odbywających się w sytuacji zaostrzającego się konfliktu między PO i PiS oraz malejących nadziei na wspólną koalicję tych ugrupowań, nie pozostawił Polaków obojętnymi. Tylko co siódmy ankietowany (15%) jako główną reakcję na wyborcze zwycięstwo Lecha Kaczyńskiego wskazał obojętność.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (186) zrealizowano w dniach od 11 do 14 listopada 2005 roku na liczącej 1026 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. Z JAKIMI UCZUCIAMI PRZYJĄŁ(ĘŁA) PAN(I) WYNIK WYBORÓW PREZYDENCCKICH?
PROSZĘ WYBRAĆ Z PODANEJ LISTY NIE WIĘCEJ NIŻ DWA

Podobnie jak w przypadku wyboru nowego parlamentu, najczęstszą reakcją Polaków na wybór nowego prezydenta okazała się nadzieja - taką deklarację złożyła ponad jedna trzecia ankietowanych (34%). Więcej niż jedna czwarta (28%) powitała wybór Lecha Kaczyńskiego na najwyższy urząd w państwie z zadowoleniem. Co ósmy respondent (13%) określił swój stan emocjonalny jeszcze bardziej jednoznacznie - jako radość. W sumie uczucia pozytywne (nadzieja, zadowolenie, radość) przeważają nad emocjami o znaku przeciwnym (rozczarowanie, obawa, zniechęcenie). Jedna piąta ankietowanych (20%) poczuła się zawiedziona wygraną Lecha Kaczyńskiego, taka sama liczebnie grupa przywitała jego zwycięstwo z obawą, a co jedenasty (9%) scharakteryzował swoją reakcję jako zniechęcenie. Dla stosunkowo dużej części Polaków (20%) wynik wyborów okazał się zaskoczeniem. Z pozytywnymi uczuciami - radością, zadowoleniem lub nadzieją - zwycięstwo Lecha Kaczyńskiego przyjęła nieco ponad połowa badanych (51% wskazało przynajmniej jedno z tych odczuć). Negatywne reakcje - rozczarowanie, obawa lub zniechęcenie - pojawiły się zaś we wskazaniach prawie dwóch piątych ogółu (37%).

Nadzieję, zadowolenie, a nierzadko i radość wyrażali, co zrozumiałe, przede wszystkim zwolennicy Lecha Kaczyńskiego. Natomiast wśród zdeklarowanych wyborców Donalda Tuska dominowało rozczarowanie oraz zaskoczenie. Rzadziej, choć również częściej

niż przeciętnie, opisywali oni swoją reakcję emocjonalną jako zniechęcenie czy obawę o kierunek rozwoju sytuacji politycznej w kraju.

Reakcje zwolenników Donalda Tuska na wynik wyborów rzucają nieco światła na specyfikę i charakter przedwyborczej mobilizacji tego elektoratu. To, że aż dla 40% wyborców Donalda Tuska jego przegrana była zaskoczeniem, wiele tłumaczy, jeśli chodzi o prawdopodobne zachowania wyborcze jego zwolenników. Potwierdza mianowicie fakt utrzymywania się aż do momentu ogłoszenia wyniku wyborów, rejestrowanego w naszym przedwyborczym sondażu², powszechnego w elektoracie Donalda Tuska przekonania o jego pewnym zwycięstwie i uprawdopodobnia hipotezę o częściowej demobilizacji jego zwolenników, którzy mogli uznać, że ich udział w głosowaniu nie jest absolutnie konieczny, by ich faworyt wygrał.

Tabela 1

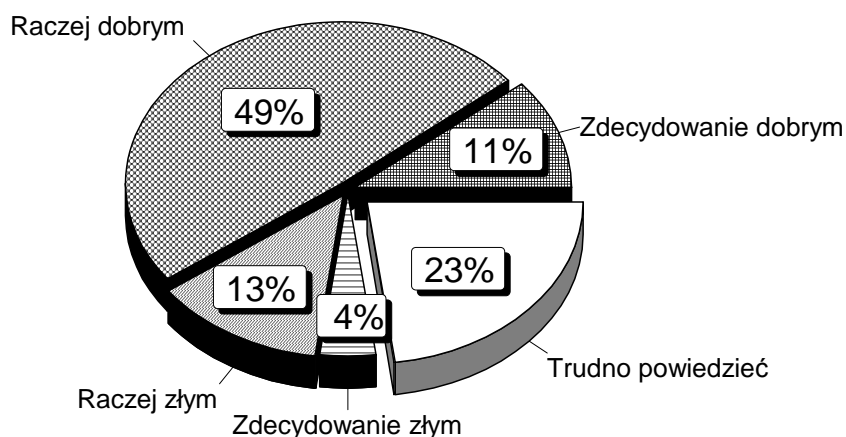
Z jakimi uczuciami przyjął(ęła) Pan(i) wynik wyborów prezydenckich?	Głosujący na:		Niebiorący udziału w II turze wyborów prezydenckich
	Lecha Kaczyńskiego	Donalda Tuska	
	w procentach		
Z radością	28	0	7
Z zadowoleniem	59	2	16
Z nadzieją	61	9	26
Z zaskoczeniem	6	40	19
Z rozczarowaniem	1	54	16
Ze zniechęceniem	0	19	10
Z obawą	7	35	22
Z obojętnością	2	9	31
Trudno powiedzieć	0	1	2

OCZEKIWANIA WOBEC PREZYDENTURY LECHA KACZYŃSKIEGO

Podobnie jak w przypadku emocjonalnych reakcji Polaków na wybór nowego prezydenta, także oczekiwania wobec prezydentury Lecha Kaczyńskiego mają wyraźnie częściej charakter pozytywny niż negatywny. Również przewidywania dotyczące tego, jak nowy prezydent spełni się w tej roli, są zdecydowanie częściej optymistyczne niż pesymistyczne. Zdaniem trzech piątych respondentów (60%) Lech Kaczyński będzie dobrym prezydentem, przeciwnego zdania jest niespełna jedna piąta (17%).

² Por. komunikat CBOS „Wybory prezydenckie: pewność głosowania, preferencje niezdecydowanych i przewidywania co do wyniku wyborów”, wrzesień 2005.

RYS. 2. JAK PAN(I) SĄDZI, JAKIM PREZYDENTEM BĘDZIE LECH KACZYŃSKI?

Przewidywania co do przyszłej prezydentury Lecha Kaczyńskiego są nieco bardziej optymistyczne niż w przypadku Aleksandra Kwaśniewskiego, który po wygranych wyborach w 1995 roku miał objąć ten urząd. Dziesięć lat temu nieco ponad połowa badanych (54%) przekonana była, że Aleksander Kwaśniewski będzie dobrym prezydentem. Z drugiej jednak strony miał on mniej przeciwników niż obecny prezydent elekt - 13% badanych sądziło wówczas, że nie jest on najlepszym kandydatem na to stanowisko.

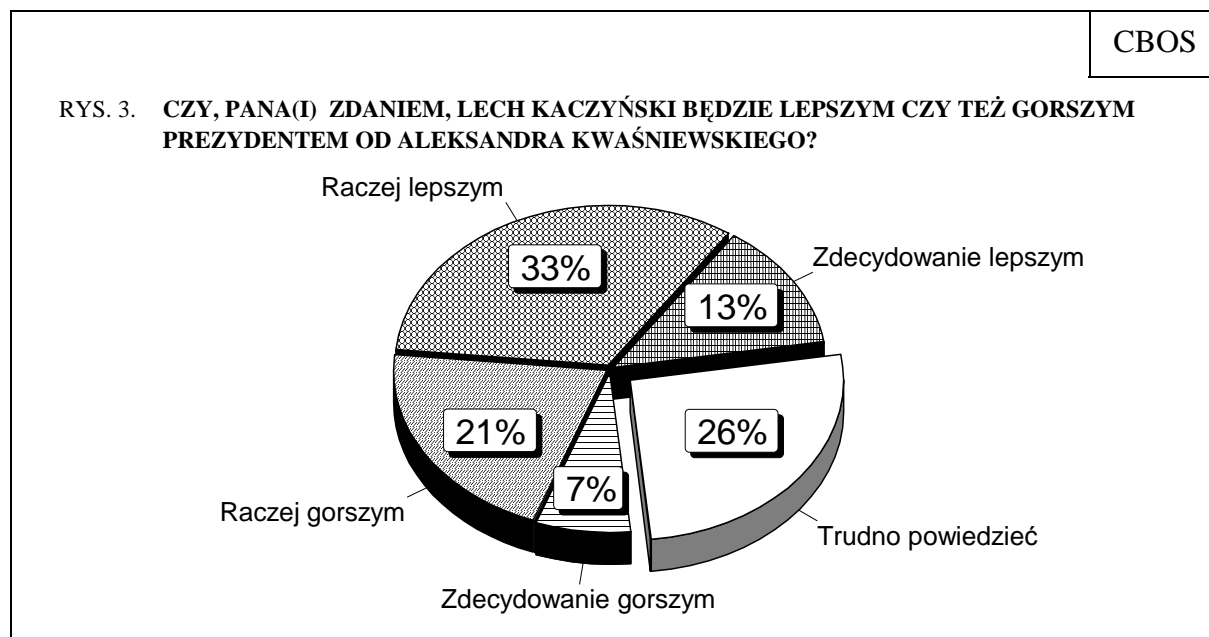
Warto w tym miejscu przypomnieć, że w 1995 roku nowo wybrany prezydent miał być następcą Lecha Wałęsy, budzącego wówczas dużo kontrowersji. Z tego względu dla wielu Polaków, niezależnie od ich przekonań politycznych, zmiana osoby pełniącej najwyższy urząd w państwie mogła być zmianą na lepsze. Dokładnie połowa badanych (50%) sądziła wówczas, że Aleksander Kwaśniewski będzie lepszym prezydentem od Lecha Wałęsy, a tylko co siódmy (14%) zakładał, że będzie on gorzej sprawował ten urząd.

Pod tym względem sytuacja „wyjściowa” Lecha Kaczyńskiego jest inna. Chociaż notowania ustępującego prezydenta są obecnie słabsze niż przeciętnie uzyskiwane przez niego w ciągu całego dziesięciolecia, punktem odniesienia dla tego rodzaju porównań jest prezydentura, która w sumie dobrze zapisała się w pamięci społecznej³. Przez znaczną część okresu sprawowania tej funkcji przez Aleksandra Kwaśniewskiego urząd prezydencki

³ Zob. komunikat CBOS „Prezydentura Aleksandra Kwaśniewskiego - bilans sukcesów i porażek”, październik 2005. Trzeba zaznaczyć, że badanie zostało przeprowadzone przed wystąpieniem przez prezydenta Kwaśniewskiego z wnioskiem o ułaskawienie Zbigniewa Sobotki i Ryszarda Kalisza.

pozostawał w zasadzie jedyną instytucją władzy, w stosunku do której Polacy nie utracili zaufania.

Tym bardziej znaczące jest, że w społeczeństwie zdecydowanie przeważa przekonanie, że Lech Kaczyński będzie lepszym prezydentem od Aleksandra Kwaśniewskiego - sędzi tak blisko połowa ankietowanych (46%). W przeświadczeniu ponad jednej czwartej (28%) objęcie urzędu prezydenta przez Lecha Kaczyńskiego oznacza zmianę na gorsze.

Pozytywne oczekiwania co do prezydentury Lecha Kaczyńskiego zdecydowanie przeważają we wszystkich grupach wyróżnionych ze względu na cechy społeczno-demograficzne i przynależność zawodową badanych, niemniej jednak można zauważyć różnice w natężeniu tego optymizmu. O tym, że Lech Kaczyński będzie dobrze sprawował ten urząd, częściej niż inni przekonani są respondenci mający od 55 do 64 lat, mieszkańcy wsi oraz raczej mniejszych niż dużych miast czy wielkich aglomeracji, badani z wykształceniem zasadniczym zawodowym, a spośród grup społeczno-zawodowych - rolnicy oraz robotnicy wykwalifikowani. Z kolei do tych, którym prezydentura Lecha Kaczyńskiego jawi się raczej w ciemnych barwach, wyraźnie częściej niż inni zaliczają się najmłodszy badani (w wieku 18-24 lata), mieszkańcy dużych miast i wielkich aglomeracji, respondenci z wyższym wykształceniem, osoby deklarujące najwyższe dochody *per capita* w rodzinie. O tym, że Lech Kaczyński będzie złym prezydentem, najczęściej przekonani są przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji oraz uczniowie i studenci.

Opinie w tej kwestii wyraźnie różnicują także poglądy polityczne badanych. Znacznie częściej pozytywne oczekiwania względem prezydentury Lecha Kaczyńskiego mają osoby deklarujące sympatie prawicowe niż respondenci identyfikujący się z lewicą. O tym, że Lech Kaczyński będzie dobrze sprawował ten urząd, przekonanych jest prawie trzy czwarte badanych o przekonaniach prawicowych (73%), podczas gdy wśród osób o orientacji lewicowej opinię tę podziela nieco ponad połowa (51%), ponad jedna czwarta zaś zakłada, że będzie on złym prezydentem (28%).

Jeszcze wyraźniej w swych przewidywaniach różnią się zwolennicy poszczególnych ugrupowań politycznych. Przeświadczenie, że Lech Kaczyński będzie dobrym prezydentem, jest niemal powszechne wśród wyborców PiS. Pozytywne oczekiwania dominują także w elektoratach Samoobrony oraz LPR. Natomiast wyraźnie podzieleni w swych opiniach są zwolennicy SLD oraz PO. O ile jednak wśród tych pierwszych przeważają ci, którzy częściej mają oczekiwania pozytywne niż negatywne, o tyle w elektoracie PO nieco więcej osób jest zdania, że Lech Kaczyński będzie raczej złym prezydentem.

Tabela 2

Jak Pan(i) sądzi, jakim prezydentem będzie Lech Kaczyński?	Potencjalne elektoraty				
	LPR	PO	PiS	Samoobrona	SLD
	w procentach				
Zdecydowanie dobrym	8	1	29	10	0
Raczej dobrym	69	36	61	69	44
Raczej złym	7	30	2	2	26
Zdecydowanie złym	5	11	0	2	12
Trudno powiedzieć	11	22	8	17	18

Dość znamienne jest, że nadzieje związane z osobą nowo wybranego prezydenta w większym stopniu dotyczą spraw krajowych niż polityki zagranicznej. Oceniając oczekiwania Polaków, ogólnie można stwierdzić, że nie są one zbyt wygórowane - w wielu wymiarach badani równie często wiążą z prezydenturą Lecha Kaczyńskiego nadzieje na pozytywne zmiany, co zakładają, że tak naprawdę ta prezydentura nie wniesie nic nowego, lub nawet sądzą, że w niektórych aspektach sytuacja może się pogorszyć.

Stosunkowo największe oczekiwania dotyczą rozwiązania najważniejszych problemów społecznych, które dotyczą Polaków. Nadzieje na rozwiązanie najbardziej palących problemów społecznych żywi nieco ponad dwie piąte badanych (43%). Tylko co siódmy (14%) obawia się, że prezydentura Lecha Kaczyńskiego może przyczynić się do narastania takich zjawisk, jak bezrobocie czy ubóstwo. Relatywnie duża część

ankietowanych (29%) sceptycznie odnosi się do możliwości nowego prezydenta w tym zakresie i sądzi, że jego prezydentura nic nie zmieni, jeśli chodzi o skalę tych zjawisk.

		CBOS
Czego oczekuje Pan(i) po prezydenturze Lecha Kaczyńskiego? Czy, Pana(i) zdaniem, prezydentura Lecha Kaczyńskiego:		
- przyczyni się do rozwiązania najważniejszych problemów społecznych w kraju		43%
- przyczyni się do narastania problemów społecznych w kraju		14%
- nie zmieni skali problemów społecznych w kraju		29%
Trudno powiedzieć		14%
- przyczyni się do uzdrowienia życia politycznego w Polsce		38%
- przyczyni się do pogorszenia życia politycznego w Polsce		17%
- nie zmieni życia politycznego w Polsce		29%
Trudno powiedzieć		16%
- przyczyni się do umocnienia pozycji Polski na arenie międzynarodowej		31%
- przyczyni się do osłabienia pozycji Polski na arenie międzynarodowej		19%
- nie zmieni pozycji Polski na arenie międzynarodowej		35%
Trudno powiedzieć		15%
- przyczyni się do umocnienia pozycji Polski w Unii Europejskiej		30%
- przyczyni się do osłabienia pozycji Polski w Unii Europejskiej		18%
- nie zmieni pozycji Polski w Unii Europejskiej		37%
Trudno powiedzieć		15%
- przyczyni się do poprawy stosunków z Niemcami		24%
- przyczyni się do pogorszenia się stosunków z Niemcami		14%
- nie zmieni stosunków polsko-niemieckich		42%
Trudno powiedzieć		20%
- przyczyni się do poprawy stosunków z Rosją		21%
- przyczyni się do pogorszenia się stosunków z Rosją		32%
- nie zmieni stosunków polsko-rosyjskich		29%
Trudno powiedzieć		18%

W mniejszym stopniu Polacy wiążą z prezydenturą Lecha Kaczyńskiego nadzieje na naprawę jakości życia politycznego w kraju. Pozytywnych zmian w tej sferze spodziewa się niespełna dwie piąte badanych (38%), jednak prawie co trzeci (29%) nie wierzy, iż nowo wybrany prezydent, a w domyśle z pewnością także cały nowy układ rządzący przyczyni się do poprawy jakości życia politycznego w kraju. Prawie jedna piąta ankietowanych (17%) jest zdania, że działania nowego prezydenta mogą się wręcz przyczynić do jej pogorszenia.

Opinia publiczna jest też podzielona, jeśli chodzi o oczekiwane skutki działalności nowo wybranego prezydenta na arenie międzynarodowej. Wprawdzie mniej więcej jedna trzecia badanych spodziewa się, że prezydentura Lecha Kaczyńskiego przyczyni się do umocnienia pozycji Polski w świecie (31%) i w Unii Europejskiej (30%), jednak z drugiej strony dość znaczna liczebnie grupa wyraża obawę, że działalność nowego prezydenta może spowodować spadek znaczenia Polski na arenie międzynarodowej (19%) i jej prestiżu w UE (18%). Stosunkowo największy odsetek badanych sądzi jednak, że okres sprawowania przez Lecha Kaczyńskiego najwyższego urzędu w państwie nie będzie miał ani szczególnie pozytywnych, ani wyjątkowo negatywnych następstw na arenie międzynarodowej.

Nadzieje związane z prezydenturą Lecha Kaczyńskiego na poprawę relacji z najbliższymi sąsiadami też są niewielkie. Tylko co czwarty ankietowany (24%) uważa, że zaowocuje ona polepszeniem stosunków polsko-niemieckich. Głównie oczekuje się, że pozostaną one takie jak obecnie. Pesymizm przeważa natomiast, jeśli chodzi o naprawę stosunków polsko-rosyjskich. Zdaniem co trzeciego respondenta (32%) polityka zagraniczna nowego prezydenta będzie skutkowałą dalszym pogorszeniem i tak złych relacji między Polską a Rosją, co piąty zaś (21%) przewiduje, że w czasie prezydentury Lecha Kaczyńskiego stosunki te się poprawią.

Nadzieje na rozwiązanie najbardziej istotnych problemów społecznych wiążą z prezydenturą Lecha Kaczyńskiego przede wszystkim osoby starsze (mające od 55 do 64 lat), a także mieszkańcy wsi oraz małych i średniej wielkości miast. Oczekiwaniom pozytywnych zmian w tym zakresie sprzyjają też niskie miesięczne dochody *per capita* w rodzinie, a z drugiej strony - religijność badanych mierzona częstością udziału w praktykach religijnych. Spośród grup społeczno-zawodowych relatywnie najczęściej nadzieje w tym względzie żywią pracownicy umysłowi niższego szczebla, robotnicy oraz emeryci. Stosunkowo najbardziej sceptyczni i krytyczni są natomiast badani legitymujący się wyższym wykształceniem, osoby deklarujące najwyższe miesięczne dochody na osobę w rodzinie,

a spośród grup społeczno-zawodowych - przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji oraz pracujący na własny rachunek.

Podobnie w kwestiach związanych z polityką zagraniczną - bardziej sceptycznym opiniom sprzyjają przede wszystkim młodszy wiek (zwłaszcza jeśli chodzi o przewidywania co do pozycji Polski na arenie międzynarodowej), wyższe wykształcenie i, co się z tym wiąże, wyższy poziom dochodów *per capita* w rodzinie oraz zamieszkiwanie w dużych miastach i wielkich aglomeracjach.

Nastawienie i oczekiwania wobec prezydentury Lecha Kaczyńskiego znacznie silniej niż cechy społeczno-demograficzne badanych różnicują deklarowane poglądy polityczne.

O ile wśród osób o prawicowych przekonaniach we wszystkich uwzględnionych w badaniu aspektach działalności nowego prezydenta przeważa optymizm i oczekiwania pozytywne, o tyle zwolennicy lewicy są znacznie bardziej sceptyczni, a często jednoznacznie krytyczni w swych opiniach. Niekorzystne oczekiwania związane z prezydenturą Lecha Kaczyńskiego odnoszą się zwłaszcza do przewidywanych efektów jego polityki zagranicznej. Osoby identyfikujące się z lewicą ponad dwukrotnie częściej niż sympatycy prawicy przewidują, że prezydentura Lecha Kaczyńskiego przyniesie osłabienie pozycji Polski na arenie międzynarodowej i w ramach UE oraz przyczyni się do pogorszenia stosunków z Niemcami. W odróżnieniu od zwolenników prawicy, którzy niemal równie często są optymistami w kwestii naprawy stosunków polsko-rosyjskich, co przewidują możliwość ich pogorszenia, wśród respondentów utożsamiających się z lewicą największą grupę stanowią osoby przekonane, że polityka zagraniczna nowego prezydenta dodatkowo zaogni relacje między Warszawą i Moskwą. Poglądy polityczne badanych wyraźnie różnicują też oczekiwania co do szans na uzdrowienie sytuacji politycznej w kraju, a także rozwiązania najważniejszych problemów społecznych. O ile wśród sympatyków prawicy wyraźnie dominuje wiara w to, że prezydentura Lecha Kaczyńskiego poprawi jakość życia politycznego w Polsce, o tyle zwolennicy lewicy są w swych opiniach podzieleni - prawie tyle samo zakłada możliwość zmian pozytywnych co negatywnych, jak też sądzi, że nic się w tej materii nie zmieni.

Tabela 3

Czy, Pana(i) zdaniem, prezydentura Lecha Kaczyńskiego:	Deklarowane poglądy polityczne			
	lewicowe	centrowe	prawicowe	Trudno powiedzieć
	w procentach osób o danych poglądach			
- przyczyni się do rozwiązania najważniejszych problemów społecznych w kraju	32	42	53	34
- przyczyni się do narastania problemów społecznych w kraju	21	16	11	12
- nie zmieni skali problemów społecznych w kraju	39	33	25	24
Trudno powiedzieć	8	8	11	30
- przyczyni się do uzdrowienia życia politycznego w Polsce	28	34	49	32
- przyczyni się do pogorszenia życia politycznego w Polsce	31	20	11	14
- nie zmieni życia politycznego w Polsce	32	35	26	24
Trudno powiedzieć	9	11	14	31
- przyczyni się do umocnienia pozycji Polski na arenie międzynarodowej	22	32	39	24
- przyczyni się do osłabienia pozycji Polski na arenie międzynarodowej	37	20	14	15
- nie zmieni pozycji Polski na arenie międzynarodowej	36	40	33	32
Trudno powiedzieć	5	8	14	29
- przyczyni się do umocnienia pozycji Polski w Unii Europejskiej	24	30	38	23
- przyczyni się do osłabienia pozycji Polski w Unii Europejskiej	30	21	12	13
- nie zmieni pozycji Polski w Unii Europejskiej	40	38	36	33
Trudno powiedzieć	5	11	13	31
- przyczyni się do poprawy stosunków z Niemcami	15	25	31	18
- przyczyni się do pogorszenia się stosunków z Niemcami	27	16	10	9
- nie zmieni stosunków polsko-niemieckich	42	43	44	39
Trudno powiedzieć	16	16	14	34
- przyczyni się do poprawy stosunków z Rosją	16	17	30	17
- przyczyni się do pogorszenia się stosunków z Rosją	44	33	29	28
- nie zmieni stosunków polsko-rosyjskich	28	35	27	24
Trudno powiedzieć	12	15	15	31

Jednak w największym stopniu oczekiwania wobec prezydentury Lecha Kaczyńskiego różnicują obecne sympatie partyjne. W dużej mierze też wydają się pochodną - zarysowujących się po wyborach prezydenckich - podziałów na zwolenników obozu rządzącego, poszerzonego o nieformalną koalicję parlamentarną LPR i Samoobrony, i przeciwników tego układu.

Tabela 4

Czy, Pana(i) zdaniem, prezydentura Lecha Kaczyńskiego:	Potencjalne elektoraty				
	LPR	PO	PiS	Samoobrona	SLD
	w procentach poszczególnych elektoratów				
- przyczyni się do rozwiązania najważniejszych problemów społecznych w kraju	58	28	68	54	21
- przyczyni się do narastania problemów społecznych w kraju	13	27	3	11	23
- nie zmieni skali problemów społecznych w kraju	25	37	18	28	51
Trudno powiedzieć	4	8	11	7	5
- przyczyni się do uzdrowienia życia politycznego w Polsce	41	24	66	49	16
- przyczyni się do pogorszenia życia politycznego w Polsce	12	35	2	6	41
- nie zmieni życia politycznego w Polsce	38	31	19	35	33
Trudno powiedzieć	10	10	13	10	10
- przyczyni się do umocnienia pozycji Polski na arenie międzynarodowej	41	15	53	43	13
- przyczyni się do osłabienia pozycji Polski na arenie międzynarodowej	12	39	6	7	57
- nie zmieni pozycji Polski na arenie międzynarodowej	39	39	25	43	28
Trudno powiedzieć	8	7	16	7	2
- przyczyni się do umocnienia pozycji Polski w Unii Europejskiej	44	15	48	40	20
- przyczyni się do osłabienia pozycji Polski w Unii Europejskiej	12	38	5	7	41
- nie zmieni pozycji Polski w Unii Europejskiej	29	39	32	46	34
Trudno powiedzieć	15	8	15	8	5
- przyczyni się do poprawy stosunków z Niemcami	34	18	38	32	18
- przyczyni się do pogorszenia się stosunków z Niemcami	8	24	4	9	40
- nie zmieni stosunków polsko-niemieckich	43	48	42	49	34
Trudno powiedzieć	15	10	16	10	8
- przyczyni się do poprawy stosunków z Rosją	31	8	36	30	12
- przyczyni się do pogorszenia się stosunków z Rosją	20	56	17	28	61
- nie zmieni stosunków polsko-rosyjskich	42	24	29	27	21
Trudno powiedzieć	7	12	18	15	6

Zarówno jeśli chodzi o sprawy krajowe, jak i politykę zagraniczną stosunkowo największe nadzieje w nowym prezydencie pokładają zwolennicy PiS. Tylko nieco mniej optymistyczni w swych przewidywaniach co do prezydentury Lecha Kaczyńskiego są również potencjalni wyborcy LPR oraz Samoobrony. Relatywnie największe różnice między zwolennikami PiS a sympatykami obu wymienionych partii dotyczą kwestii naprawy życia politycznego w Polsce oraz rozwiązania najważniejszych problemów kraju. W tych aspektach sympatycy LPR oraz Samoobrony są wyraźnie bardziej ostrożni w swych opiniach - rzadziej niż zwolennicy PiS wiążą nadzieje z nowym prezydentem, choć i tak pozytywne oczekiwania wyraźnie dominują w tych elektoratach.

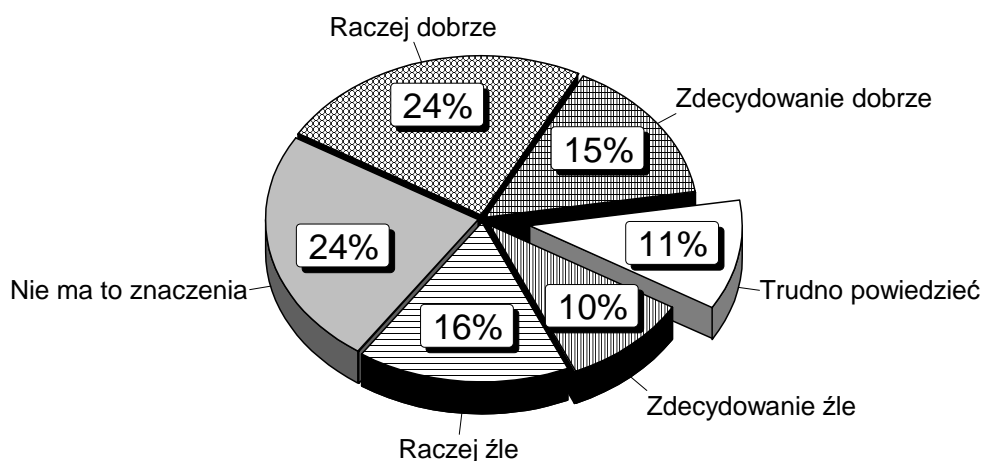
Z kolei zdeklarowani wyborcy PO, a przede wszystkim SLD są na ogół bardzo sceptycznie lub wręcz pesymistycznie nastawieni wobec prezydentury Lecha Kaczyńskiego.

OPINIE O NOWYM UKŁADZIE POLITYCZNYM - NIEBEZPIECZEŃSTWA CZY NADZIEJE?

Wbrew obawom polityków PiS, że zwycięstwo w wyborach parlamentarnych osłabi szanse wyborcze Lecha Kaczyńskiego (wyborcy bowiem podejmując decyzję, na kogo oddać głos w wyborach prezydenckich, mieliby się kierować zasadą dywersyfikacji władzy), objęcie najważniejszych funkcji w państwie przez polityków reprezentujących tę samą partię nie tylko stało się faktem, ale też, jak dotąd, spotyka się raczej ze społeczną aprobatą niż dezaprobatą.

Prawie dwie piąte badanych (39%) uważa, że dobrze się stało, iż nowo wybrany prezydent wywodzi się z tego samego ugrupowania, które jednocześnie tworzy rząd. Wyraźnie mniejsza grupa (26%) jest przeciwnego zdania, a według co czwartego respondenta (24%) nie ma znaczenia to, czy władza w kraju skupiona jest w rękach polityków wywodzących się z tej samej partii czy też reprezentujących odrębne ugrupowania bądź obozy polityczne.

RYS. 4. W WYNIKU TEGOROCZNYCH WYBORÓW DO WŁADZY DOSZŁO PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚĆ I PARTIA TA TWORZY RZĄD. Z TEGO UGRUPOWANIA WYWODZI SIĘ TAKŻE NOWO WYBRANY PREZYDENT LECH KACZYŃSKI. CZY, PANA(I) ZDANIEM, TO DOBRZE CZY TEŻ ŹLE DLA KRAJU, ŻE NOWO WYBRANY PREZYDENT POCHODZI Z TEGO SAMEGO UGRUPOWANIA POLITYCZNEGO, KTÓRE TWORZY OBECNY RZĄD?

Podzielana przez największą część badanych aprobatą istniejącego obecnie układu sił w państwie opiera się, jak można sądzić, na założeniu o bardzo dobrej i bezkonfliktowej współpracy rządu i prezydenta oraz jednomyślności stanowisk w kwestii naprawy państwa. Idzie to w parze z oczekiwaniami pozytywnych zmian w kraju, które w istniejącym układzie politycznym mogą wydawać się niektórym łatwiejsze do zrealizowania.

Opinie na ten temat różnią się jednak w zależności od poglądów politycznych badanych, przede wszystkim zaś od ich sympatii partyjnych. O ile prawie połowa zwolenników prawicy (49%) uważa za korzystny dla kraju fakt, że prezydent i rząd wywodzą się z tego samego ugrupowania politycznego, a nieco więcej niż co piąty (22%) ma na ten temat przeciwne zdanie, o tyle wśród sympatyków lewicy wyraźnie przeważa pogląd, że taki układ niesie więcej niebezpieczeństw (42%) niż korzyści (33%).

Skupienie całej władzy w rękach przedstawicieli jednego ugrupowania uznają za dobre dla kraju przede wszystkim zwolennicy PiS. Układ taki uważa za korzystny także większość sympatyków partii tworzących nieformalną koalicję parlamentarną - Samoobrony oraz LPR. Odmienne stanowisko reprezentują natomiast zwolennicy ugrupowań *de facto* opozycyjnych - SLD, a zwłaszcza PO. Ponad połowa wyborców Platformy postrzega taki układ jako niekorzystny z punktu widzenia interesów kraju.

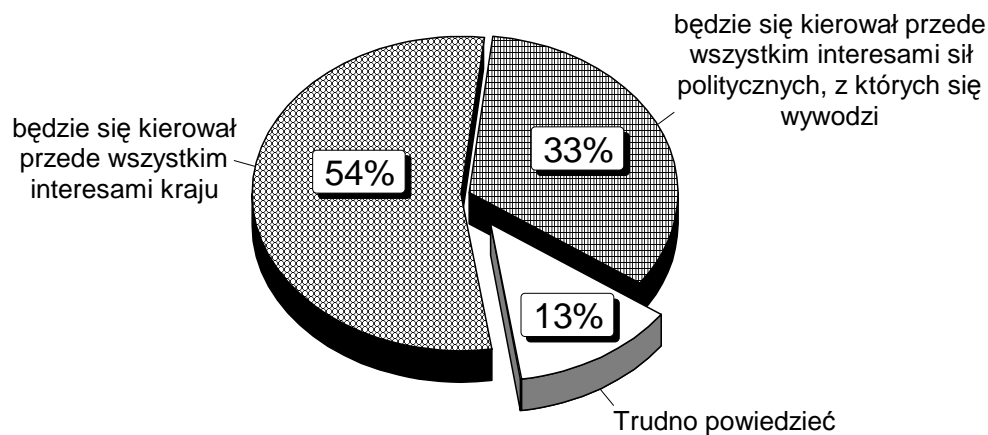
Tabela 5

Czy, Pana(i) zdaniem, to dobrze czy też źle dla kraju, że nowo wybrany prezydent pochodzi z tego samego ugrupowania politycznego, które tworzy obecny rząd?	Potencjalne elektoraty				
	LPR	PO	PiS	Samoobrona	SLD
	w procentach				
Dobrze	54	13	66	56	23
Nie ma to znaczenia	19	23	20	29	20
Źle	24	57	8	10	48
Trudno powiedzieć	3	7	6	5	9

Taka koncentracja władzy w rękach jednej opcji politycznej, kiedy rząd i prezydent reprezentowani są przez polityków wywodzących się z tej samej partii, nie jest w Polsce czymś nowym. Podobna sytuacja miała miejsce dziesięć lat temu, kiedy po zwycięskich wyborach urząd prezydencki obejmował Aleksander Kwaśniewski, a na czele rządu stał Józef Oleksy popierany przez większość parlamentarną, którą stanowili politycy rządzącej koalicji SLD-PSL. Także wówczas pojawiały się wśród Polaków obawy związane z takim jednobiegunowym układem władzy. Porównanie tegorocznych danych z wynikami sprzed dziesięciu lat wskazuje, że obecne obawy są wyraźnie mniejsze, niż to miało miejsce w przypadku prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego i rządzącego wówczas SLD. Fakt, że „prezydent pochodzi z tego samego ugrupowania, które tworzy rząd i dominuje w Sejmie” tak samo często postrzegany był wówczas jako korzystny z punktu widzenia interesów kraju, co niekorzystny (po 37% wskazań).

Skonstatowany wyżej niewielki poziom obaw co do możliwości nadużywania władzy przez tworzące rząd ugrupowanie, z którego również wywodzi się nowo wybrany prezydent, wiąże się niewątpliwie z zaufaniem społecznym, jakim cieszy się przyszła głowa państwa. Większość Polaków (54%) uważa, że decyzje Lecha Kaczyńskiego na tym stanowisku podyktowane będą przede wszystkim dobrem kraju. Zdaniem tylko co trzeciego respondenta (33%) Lech Kaczyński sprawując urząd prezydenta będzie uwzględniał w swych działaniach głównie interesy partii politycznej, z której się wywodzi.

RYS. 5. CZY, PANA(I) ZDANIEM, LECH KACZYŃSKI, PIASTUJĄC URZĄD PREZYDENCKI, PRZY PODEJMOWANIU DECYZJI:

Obawy o to, że przyszły prezydent będzie przedkładał interesy swego ugrupowania nad dobro kraju, najczęściej zgłaszają zwolennicy PO. Podzielone w tej kwestii są opinie sympatyków drugiego z ugrupowań opozycyjnych - SLD. Tylko nieco częściej zakładają oni takie motywy decyzji prezydenta, niż sądzą, że interesy kraju będzie on traktował jako nadrzędne wobec interesów własnej partii.

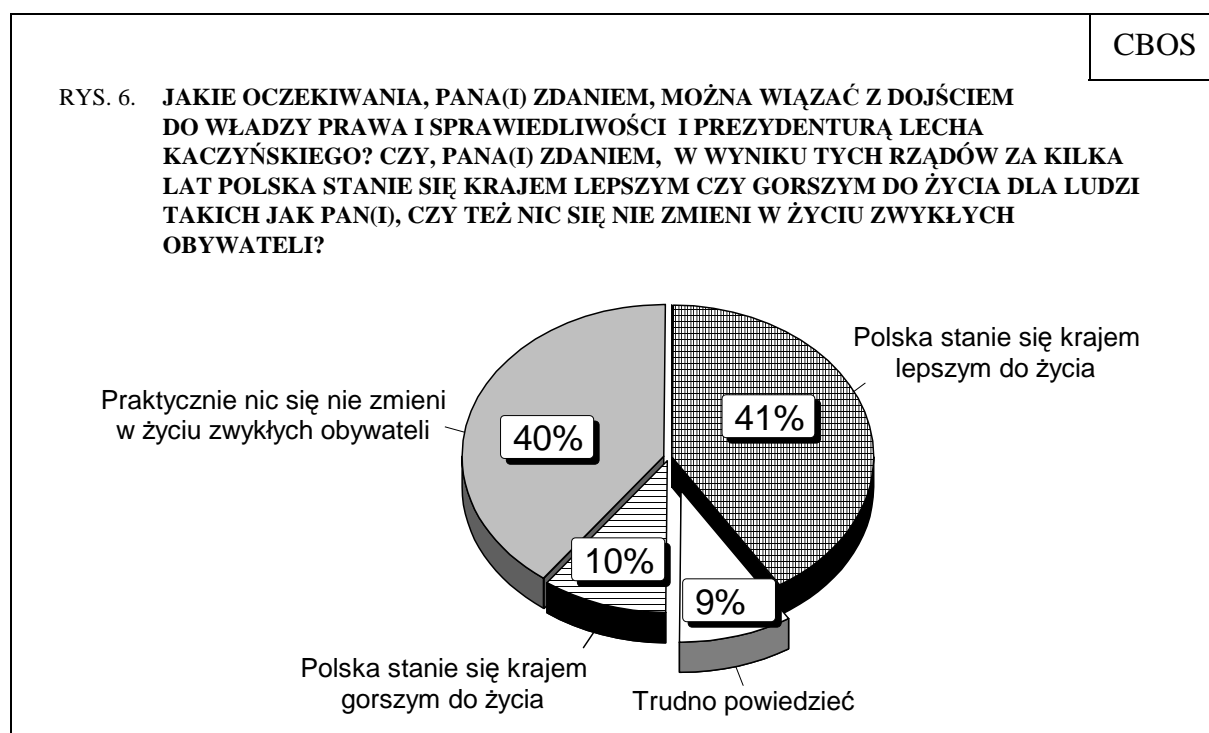
Tabela 6

Czy, Pana(i) zdaniem, Lech Kaczyński, piastując urząd prezydencki, przy podejmowaniu decyzji:	Potencjalne elektoraty				
	LPR	PO	PiS	Samoobrona	SLD
	w procentach				
- będzie się kierował przede wszystkim interesami sił politycznych, z których się wywodzi	19	62	9	27	49
- będzie się kierował przede wszystkim interesami kraju	75	32	84	63	42
Trudno powiedzieć	6	6	7	10	9

Największe zaufanie w tym względzie mają do Lecha Kaczyńskiego zwolennicy PiS. Bezstronność decyzji prezydenta w zdecydowanej większości zakładają jednak także sympatycy Samoobrony, a zwłaszcza LPR.

Społeczne zaufanie pokładane w nowym układzie rządzącym ma swoje źródła w rozbudzonych nadziejach Polaków na poprawę jakości życia w kraju w najbliższych latach (choć niekoniecznie w najbliższym czasie). Zdaniem ponad dwóch piątych badanych (41%)

dzięki rządowi PiS i prezydenturze Lecha Kaczyńskiego za kilka lat Polska stanie się krajem, w którym zwykłym obywatelom będzie się żyło lepiej. Prawie taka sama liczebnie grupa (40%) nie podziela tego optymizmu i uważa, że praktycznie nic się nie zmieni w życiu zwykłych ludzi. Pogorszenia się jakości życia Polaków obawia się tylko co dziesiąty respondent (10%).

W związku z dojściem do władzy Prawa i Sprawiedliwości oraz prezydenturą Lecha Kaczyńskiego, dotychczas związanego z tym ugrupowaniem, największe nadzieje żywią zwolennicy PiS - prawie trzy czwarte spośród nich sądzą, że w ciągu najbliższych kilku lat Polska stanie się dla przeciętnego obywatela krajem lepszym do życia. Tylko nieco mniejsze nadzieje w nowym układzie rządzącym pokładają wyborcy Samoobrony i LPR - ponad połowa przewiduje, że dzięki rządowi PiS jakość życia w Polsce w najbliższych latach się poprawi. Bardziej sceptyczni pozostają zwolennicy SLD, którzy w większości sądzą, że rządy PiS-u nie zmienią jakości życia Polaków. Do nowego układu rządzącego najbardziej pesymistycznie nastawieni są wyborcy PO - prawie jedna czwarta przewiduje, że rządy ich niedoszłego koalicjanta mogą doprowadzić do pogorszenia jakości życia w Polsce, choć najczęściej są zdania, że w ich wyniku dla przeciętnego obywatela Polska nie stanie się ani lepszym, ani gorszym krajem do życia, niż jest obecnie.

Tabela 7

Czy, Pana(i) zdaniem, w wyniku tych rządów, za kilka lat Polska stanie się krajem lepszym, gorszym do życia dla ludzi takich jak Pan(i) czy też nic się nie zmieni w życiu zwykłych obywateli?	Potencjalne elektoraty				
	LPR	PO	PiS	Samo- obrona	SLD
	w procentach				
Polska stanie się krajem lepszym do życia	57	25	72	60	20
Praktycznie nic się nie zmieni w życiu zwykłych obywateli	32	46	23	27	56
Polska stanie się krajem gorszym do życia	-	23	1	7	11
Trudno powiedzieć	11	6	4	6	13

★

★

★

Pierwsze powyborcze opinie na temat nowej prezydentury wskazują, że na starcie Lech Kaczyński cieszy się dużym zaufaniem społecznym. Przewidywania wobec jego prezydentury są nawet bardziej optymistyczne niż w odniesieniu do Aleksandra Kwaśniewskiego w 1995 roku. Z Lechem Kaczyńskim jako głową państwa Polacy wiążą duże nadzieje na przyszłość, dotyczące przede wszystkim rozwiązania najważniejszych problemów społecznych oraz - w nieco mniejszym stopniu - naprawy jakości życia politycznego w kraju. Podzielone są natomiast opinie co do skutków działalności nowo wybranego prezydenta na arenie międzynarodowej; szczególny niepokój wzbudzają w tym zakresie stosunki polsko-rosyjskie. Ponad połowa ankietowanych sądzi, że Lech Kaczyński sprawując najwyższy urząd w państwie będzie się kierował przede wszystkim dobrem kraju, nie zaś interesami partii, z której się wywodzi. Respondenci, którzy przewidują, że po okresie jego prezydentury Polska stanie się krajem lepszym do życia dla zwykłych obywateli, przeważają nad mającymi przeciwne zdanie na ten temat.

Opracowała
Agnieszka CYBULSKA

A N E K S

Tabela 1. Z jakimi uczuciami przyjął(ęła) Pan(i) wynik wyborów prezydenckich? Proszę wybrać z podanej listy nie więcej niż dwa. 1 - Z radością; 2 - Z zadowoleniem; 3 - Z nadzieją; 4 - Z zaskoczeniem; 5 - Z rozczarowaniem; 6 - Ze zniechęceniem; 7 - Z obawą; 8 - Z obojętnością

(%)

	1	2	3	4	5	6	7	8
Ogółem	13	28	34	20	20	9	20	15
Płeć								
Mężczyźni	12	31	34	19	19	8	19	17
Kobiety	13	24	34	20	21	10	21	13
Wiek								
18-24 lat	10	25	32	20	25	15	18	17
25-34	7	25	33	28	26	8	25	15
35-44	7	31	32	21	19	7	18	17
45-54	18	24	39	18	19	5	20	12
55-64	20	34	37	12	16	9	20	10
65 lat i więcej	16	27	33	15	15	9	19	16
Miejsce zamieszkania								
Wieś	15	31	37	14	15	6	16	18
Miasto do 20 tys.	15	34	36	15	20	10	26	15
20-100 tys.	11	30	35	21	21	6	17	15
101-500 tys.	10	16	28	27	28	12	24	10
501 tys. i więcej mieszk.	7	24	30	26	26	15	26	12
Wykształcenie								
Podstawowe	17	31	34	13	14	9	16	18
Zasadnicze zawodowe	14	28	35	20	16	5	17	19
Średnie	10	25	35	22	23	10	25	11
Wyższe	5	26	27	29	38	14	23	6
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	0	25	19	29	45	17	27	5
Prac. umysł. niż. szczebla	8	32	40	25	23	6	24	5
Pracownicy fiz.- umysł.	10	25	33	19	23	8	30	16
Robotnicy wykwalifikowani	9	36	47	21	11	4	14	14
Robotnicy niewykwalifik.	14	35	34	18	16	8	16	22
Rolnicy	15	25	45	22	16	9	7	17
Pracujący na własny rach.	12	25	28	25	27	9	25	15
Bierni zawodowo								
Renciści	22	23	35	12	14	6	18	15
Emeryci	16	31	33	15	15	8	19	15
Uczniowie i studenci	9	23	31	26	31	14	17	13
Bezrobotni	13	24	27	15	22	8	19	26
Gospodynie domowe i inni	9	20	36	26	15	15	27	11
Pracuje w:								
inst. państw., publicznej	9	34	35	20	25	7	25	11
spółce właścicieli								
prywatnych i państwa	13	27	38	18	22	12	21	10
sekt. pryw. poza rolnict.	8	28	35	26	21	8	22	12
prywatnym gosp. rolnym	16	26	41	21	19	7	11	17
Dochody na jedną osobę								
Do 300 zł	16	30	41	12	13	7	21	18
301-500	11	34	39	17	20	8	16	17
501-900	14	27	33	19	17	9	20	15
901-1200	18	28	33	21	25	14	21	8
Powyżej 1200 zł	5	19	20	33	31	13	35	10
Ocena własnych war. mater.								
Złe	14	31	35	15	17	7	21	17
Średnie	12	24	36	20	20	9	18	16
Dobre	11	30	30	25	25	10	22	9
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	25	32	41	14	16	2	12	11
Raz w tygodniu	13	32	37	20	18	8	19	13
1-2 razy w miesiącu	15	27	38	21	20	9	16	14
Kilka razy w roku	9	20	25	20	27	11	22	20
W ogóle nie uczestniczy	4	16	25	20	24	13	33	20
Poglądy polityczne								
Lewica	6	22	23	24	29	14	30	16
Centrum	8	22	37	26	22	8	22	15
Prawica	22	39	42	17	21	7	15	5
Trudno powiedzieć	8	22	25	12	12	9	18	27

(continued)

Tabela 1 cd.

(%)

	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	1	1026
Płeć		
Mężczyźni	1	488
Kobiety	1	538
Wiek		
18-24 lat	0	161
25-34	0	190
35-44	2	185
45-54	1	185
55-64	1	127
65 lat i więcej	2	177
Miejsce zamieszkania		
Wieś	1	382
Miasto do 20 tys.	0	130
20-100 tys.	1	199
101-500 tys.	2	197
501 tys.i więcej mieszk.	1	118
Wykształcenie		
Podstawowe	2	294
Zasadnicze zawodowe	1	268
Średnie	1	354
Wyższe	0	110
Grupa społ.-zaw. pracujący		
Kadra kier., inteligencja	0	60
Prac.umysł.niż.szczebla	0	101
Pracownicy fiz.- umysł.	0	81
Robotnicy wykwalifikowani	1	85
Robotnicy niewykwalifik.	0	49
Rolnicy	0	54
Pracujący na własny rach.	0	33
Bierni zawodowo		
Renciści	4	115
Emeryci	1	196
Uczniowie i studenci	1	82
Bezrobotni	2	120
Gospodynie domowe i inni	2	50
Pracuje w:		
inst. państw., publicznej	0	138
spółce właścicieli		
prywatnych i państwa	0	75
sekt. pryw. poza rolnict.	0	201
prywatnym gosp. rolnym	0	62
Dochody na jedną osobę		
Do 300 zł	1	151
301-500	0	193
501-900	1	215
901-1200	1	79
Powyżej 1200 zł	0	66
Ocena własnych war. mater.		
Złe	2	303
Średnie	1	462
Dobre	0	260
Udział w prakt. religijnych		
Kilka razy w tygodniu	1	68
Raz w tygodniu	1	501
1-2 razy w miesiącu	2	164
Kilka razy w roku	1	191
W ogóle nie uczestniczy	1	99
Poglądy polityczne		
Lewica	1	141
Centrum	0	306
Prawica	1	344
Trudno powiedzieć	3	232

Tabela 2. Porozmawiajmy teraz o nowo wybranym prezydencie. Jak Pan(i) sądzi, jakim prezydentem będzie Lech Kaczyński?
(%)

	Dobrym	Złym	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	60	17	23	1025
Płeć				
Mężczyźni	63	16	21	487
Kobiety	58	16	26	538
Wiek				
18-24 lat	62	25	13	161
25-34	58	17	25	190
35-44	60	18	22	185
45-54	63	17	20	185
55-64	67	10	23	127
65 lat i więcej	54	10	36	176
Miejsce zamieszkania				
Wieś	65	10	26	382
Miasto do 20 tys.	64	16	20	129
20-100 tys.	63	14	23	199
101-500 tys.	54	25	21	197
501 tys. i więcej mieszk.	49	28	24	118
Wykształcenie				
Podstawowe	58	10	32	294
Zasadnicze zawodowe	67	12	22	268
Średnie	60	19	21	354
Wyższe	53	35	12	109
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	51	36	14	59
Prac.umysł.niż.szczębla	66	16	17	101
Pracownicy fiz.- umysł.	63	19	19	81
Robotnicy wykwalifikowani	69	13	18	85
Robotnicy niewykwalifik.	62	13	26	49
Rolnicy	76	11	13	54
Pracujący na własny rach.	50	19	31	33
Bierni zawodowo				
Renciści	55	11	33	115
Emeryci	58	12	31	196
Uczniowie i studenci	56	30	14	82
Bezrobotni	60	12	27	120
Gospodynie domowe i inni	58	20	23	50
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	67	20	14	138
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	59	17	24	75
sekt. pryw. poza rolnict.	61	19	20	200
prywatnym gosp. rolnym	72	13	15	62
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	66	8	26	151
301-500	65	12	23	193
501-900	62	16	22	215
901-1200	63	23	15	79
Powyżej 1200 zł	46	37	16	65
Ocena własnych war. mater.				
Złe	58	12	30	303
Średnie	61	16	23	462
Dobre	62	22	16	259
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	66	11	24	68
Raz w tygodniu	64	13	23	501
1-2 razy w miesiącu	65	13	22	164
Kilka razy w roku	49	26	25	190
W ogóle nie uczestniczy	48	26	26	99
Poglądy polityczne				
Lewica	51	28	21	140
Centrum	60	20	21	306
Prawica	73	11	16	344
Trudno powiedzieć	47	13	40	232

Tabela 3. Czego oczekuje Pan(i) po prezydenturze Lecha Kaczyńskiego? Czy, Pana(i) zdaniem, prezydentura Lecha Kaczyńskiego: 1 - przyczyni się do rozwiązania najważniejszych problemów społecznych w kraju; 2 - przyczyni się do narastania problemów społecznych w kraju; 3 - nie zmieni skali problemów społecznych w kraju

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	43	14	29	14	1025
Płeć					
Mężczyźni	44	15	30	11	488
Kobiety	41	14	28	17	537
Wiek					
18-24 lat	43	13	34	10	161
25-34	40	12	35	12	190
35-44	43	16	27	14	185
45-54	41	15	31	13	184
55-64	48	14	26	12	127
65 lat i więcej	42	14	20	24	177
Miejsce zamieszkania					
Wieś	45	11	29	15	382
Miasto do 20 tys.	44	11	29	17	130
20-100 tys.	43	13	31	13	199
101-500 tys.	38	21	27	14	196
501 tys.i więcej mieszk.	40	18	31	11	118
Wykształcenie					
Podstawowe	42	11	26	21	294
Zasadnicze zawodowe	45	12	31	12	268
Średnie	42	14	31	13	353
Wyższe	40	26	27	6	110
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	38	27	25	10	60
Prac.umysł.niż.szczebla	50	14	25	11	100
Pracownicy fiz.- umysł.	40	10	37	13	81
Robotnicy wykwalifikowani	50	14	26	11	85
Robotnicy niewykwalifik.	46	11	35	7	49
Rolnicy	42	11	38	9	54
Pracujący na własny rach.	32	22	36	9	33
Bierni zawodowo					
Renciści	41	13	22	25	115
Emeryci	46	16	21	18	196
Uczniowie i studenci	43	13	36	9	82
Bezrobotni	39	12	35	14	120
Gospodynie domowe i inni	27	10	43	19	50
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	45	14	31	10	137
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	46	17	26	12	75
sekt. pryw. poza rolnict.	44	16	29	10	201
prywatnym gosp. rolnym	43	10	38	9	62
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	48	12	25	16	151
301-500	49	10	28	13	193
501-900	39	15	32	14	214
901-1200	43	19	32	6	79
Powyżej 1200 zł	44	31	14	11	66
Ocena własnych war. mater.					
Złe	43	12	28	17	303
Średnie	42	14	31	14	462
Dobre	44	17	27	12	259
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	45	9	21	24	68
Raz w tygodniu	45	12	32	11	501
1-2 razy w miesiącu	52	14	19	15	162
Kilka razy w roku	31	22	31	16	191
W ogóle nie uczestniczy	35	16	32	16	99
Poglądy polityczne					
Lewica	32	21	39	8	141
Centrum	42	16	33	8	306
Prawica	53	11	25	11	344
Trudno powiedzieć	34	12	24	30	231

Tabela 4. Czego oczekuje Pan(i) po prezydenturze Lecha Kaczyńskiego? Czy, Pana(i) zdaniem, prezydentura Lecha Kaczyńskiego: 1 - przyczyni się do uzdrowienia życia politycznego w Polsce; 2 - przyczyni się do pogorszenia życia politycznego w Polsce; 3 - nie zmieni życia politycznego w Polsce (%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	38	17	29	16	1023
Płeć					
Mężczyźni	40	17	30	12	486
Kobiety	35	17	28	20	537
Wiek					
18-24 lat	36	15	34	14	159
25-34	36	23	31	11	190
35-44	38	21	27	14	185
45-54	36	16	30	18	184
55-64	44	11	27	18	127
65 lat i więcej	38	13	24	25	177
Miejsce zamieszkania					
Wieś	40	13	28	19	382
Miasto do 20 tys.	36	13	32	19	128
20-100 tys.	40	17	27	16	199
101-500 tys.	31	22	31	15	196
501 tys. i więcej mieszk.	37	26	29	7	118
Wykształcenie					
Podstawowe	38	10	26	25	292
Zasadnicze zawodowe	40	11	36	13	268
Średnie	36	21	28	15	353
Wyższe	35	36	23	6	110
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	36	34	20	10	60
Prac. umysł. niż. szczebla	39	19	27	16	100
Pracownicy fiz.- umysł.	35	16	34	15	81
Robotnicy wykwalifikowani	41	13	35	11	85
Robotnicy niewykwalifik.	34	11	40	15	49
Rolnicy	44	8	37	11	54
Pracujący na własny rach.	38	26	27	9	33
Bierni zawodowo					
Renciści	40	15	23	22	115
Emeryci	41	14	25	21	196
Uczniowie i studenci	34	17	36	13	82
Bezrobotni	34	18	31	17	118
Gospodynie domowe i inni	29	27	21	23	50
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	36	22	31	10	137
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	39	21	23	18	75
sekt. pryw. poza rolnict.	36	17	34	13	201
prywatnym gosp. rolnym	48	5	33	14	62
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	42	13	25	19	149
301-500	39	12	30	19	193
501-900	37	14	35	14	214
901-1200	40	25	23	12	79
Powyżej 1200 zł	36	37	17	10	66
Ocena własnych war. mater.					
Złe	38	15	26	21	301
Średnie	36	16	32	17	462
Dobre	40	22	27	11	259
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	47	8	20	25	68
Raz w tygodniu	40	15	30	15	499
1-2 razy w miesiącu	41	16	28	15	162
Kilka razy w roku	29	26	29	17	191
W ogóle nie uczestniczy	33	20	29	18	99
Poglądy polityczne					
Lewica	28	31	32	9	141
Centrum	34	20	35	11	306
Prawica	49	11	26	14	344
Trudno powiedzieć	32	14	24	31	229

Tabela 5. Czego oczekuje Pan(i) po prezydenturze Lecha Kaczyńskiego? Czy, Pana(i) zdaniem, prezydentura Lecha Kaczyńskiego: 1 - przyczyni się do umocnienia pozycji Polski na arenie międzynarodowej; 2 - przyczyni się do osłabienia pozycji Polski na arenie międzynarodowej; 3 - nie zmieni pozycji Polski na arenie międzynarodowej

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	31	19	35	15	1026
Płeć					
Mężczyźni	35	18	36	12	488
Kobiety	28	20	35	17	538
Wiek					
18-24 lat	34	22	36	8	161
25-34	32	20	38	10	190
35-44	33	20	37	10	185
45-54	29	19	38	15	185
55-64	33	16	35	16	127
65 lat i więcej	27	15	28	30	177
Miejsce zamieszkania					
Wieś	35	12	36	17	382
Miasto do 20 tys.	40	12	34	15	130
20-100 tys.	31	21	32	16	199
101-500 tys.	21	28	39	12	197
501 tys.i więcej mieszk.	26	31	34	9	118
Wykształcenie					
Podstawowe	30	11	32	26	294
Zasadnicze zawodowe	39	14	36	11	268
Średnie	30	23	36	11	354
Wyższe	17	41	40	2	110
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	19	39	40	2	60
Prac.umysł.niż.szczębla	27	25	36	12	101
Pracownicy fiz.- umysł.	29	13	45	14	81
Robotnicy wykwalifikowani	42	10	37	12	85
Robotnicy niewykwalifik.	42	11	35	13	49
Rolnicy	35	17	34	14	54
Pracujący na własny rach.	25	37	25	13	33
Bierni zawodowo					
Renciści	32	12	30	26	115
Emeryci	30	17	30	23	196
Uczniowie i studenci	29	24	41	7	82
Bezrobotni	33	18	40	8	120
Gospodynie domowe i inni	31	21	34	14	50
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	27	24	40	9	138
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	40	17	32	11	75
sekt. pryw. poza rolnict.	29	21	37	12	201
prywatnym gosp. rolnym	41	14	31	14	62
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	43	13	30	14	151
301-500	38	12	37	12	193
501-900	30	17	37	17	215
901-1200	21	24	47	8	79
Powyżej 1200 zł	17	43	31	9	66
Ocena własnych war. mater.					
Złe	36	15	31	18	303
Średnie	32	16	36	16	462
Dobre	24	29	39	8	260
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	34	19	29	18	68
Raz w tygodniu	33	14	38	15	501
1-2 razy w miesiącu	39	18	29	14	164
Kilka razy w roku	23	27	38	13	191
W ogóle nie uczestniczy	26	29	33	11	99
Poglądy polityczne					
Lewica	22	37	36	5	141
Centrum	32	20	40	8	306
Prawica	39	14	33	14	344
Trudno powiedzieć	24	15	32	29	232

Tabela 6. Czego oczekuje Pan(i) po prezydenturze Lecha Kaczyńskiego? Czy, Pana(i) zdaniem, prezydentura Lecha Kaczyńskiego: 1 - przyczyni się do umocnienia pozycji Polski w Unii Europejskiej; 2 - przyczyni się do osłabienia pozycji Polski w Unii Europejskiej; 3 - nie zmieni pozycji Polski w Unii Europejskiej (%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	30	18	37	15	1026
Płeć					
Mężczyźni	35	16	35	13	488
Kobiety	26	19	38	18	538
Wiek					
18-24 lat	31	21	39	9	161
25-34	28	19	41	11	190
35-44	37	15	36	12	185
45-54	28	17	41	14	185
55-64	28	21	32	18	127
65 lat i więcej	29	14	28	30	177
Miejsce zamieszkania					
Wieś	34	11	36	19	382
Miasto do 20 tys.	34	16	34	15	130
20-100 tys.	30	18	35	16	199
101-500 tys.	26	22	40	13	197
501 tys. i więcej mieszk.	22	34	36	8	118
Wykształcenie					
Podstawowe	30	11	32	28	294
Zasadnicze zawodowe	36	13	38	14	268
Średnie	31	19	40	10	354
Wyższe	16	43	35	5	110
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	15	43	38	4	60
Prac. umysł. niż. szczebla	30	22	39	10	101
Pracownicy fiz.- umysł.	36	13	39	13	81
Robotnicy wykwalifikowani	43	9	36	13	85
Robotnicy niewykwalifik.	27	13	53	7	49
Rolnicy	28	21	35	16	54
Pracujący na własny rach.	37	22	29	12	33
Bierni zawodowo					
Renciści	24	9	35	32	115
Emeryci	32	17	29	22	196
Uczniowie i studenci	30	23	38	9	82
Bezrobotni	30	16	43	10	120
Gospodynie domowe i inni	31	17	33	20	50
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	28	24	40	9	138
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	36	20	31	12	75
sekt. pryw. poza rolnict.	32	16	41	10	201
prywatnym gosp. rolnym	33	15	35	17	62
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	42	8	33	18	151
301-500	35	11	39	15	193
501-900	28	17	38	17	215
901-1200	24	24	43	9	79
Powyżej 1200 zł	20	49	26	5	66
Ocena własnych war. mater.					
Złe	34	13	34	20	303
Średnie	30	17	37	16	462
Dobre	26	25	39	9	260
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	36	11	32	22	68
Raz w tygodniu	32	15	37	16	501
1-2 razy w miesiącu	37	15	32	16	164
Kilka razy w roku	21	25	40	15	191
W ogóle nie uczestniczy	28	25	37	10	99
Poglądy polityczne					
Lewica	24	30	40	5	141
Centrum	30	21	38	11	306
Prawica	38	12	36	13	344
Trudno powiedzieć	23	13	33	31	232

Tabela 7. Czego oczekuje Pan(i) po prezydenturze Lecha Kaczyńskiego? Czy, Pana(i) zdaniem, prezydentura Lecha Kaczyńskiego: 1 - przyczyni się do poprawy stosunków z Niemcami; 2 - przyczyni się do pogorszenia się stosunków z Niemcami; 3 - nie zmieni stosunków polsko-niemieckich

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	24	14	42	20	1025
Płeć					
Mężczyźni	27	15	42	16	488
Kobiety	21	13	42	23	537
Wiek					
18-24 lat	28	13	43	15	161
25-34	18	19	45	19	190
35-44	27	13	41	19	185
45-54	18	16	43	22	184
55-64	27	11	48	15	127
65 lat i więcej	28	10	35	27	177
Miejsce zamieszkania					
Wieś	26	9	45	21	382
Miasto do 20 tys.	20	8	42	29	130
20-100 tys.	19	20	43	18	199
101-500 tys.	28	16	38	18	196
501 tys. i więcej mieszk.	25	25	40	11	118
Wykształcenie					
Podstawowe	27	8	37	28	294
Zasadnicze zawodowe	23	11	48	19	268
Średnie	25	16	42	16	353
Wyższe	17	29	43	11	110
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	17	28	43	11	60
Prac. umysł. niż. szczebla	24	20	42	14	100
Pracownicy fiz.- umysł.	18	10	53	19	81
Robotnicy wykwalifikowani	32	7	44	17	85
Robotnicy niewykwalifik.	18	22	39	20	49
Rolnicy	31	9	39	21	54
Pracujący na własny rach.	16	28	40	16	33
Bierni zawodowo					
Renciści	21	5	45	29	115
Emeryci	29	12	39	20	196
Uczniowie i studenci	25	12	49	14	82
Bezrobotni	23	17	37	23	120
Gospodynie domowe i inni	22	13	40	24	50
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	22	17	49	12	137
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	26	20	33	20	75
sekt. pryw. poza rolnict.	21	15	46	18	201
prywatnym gosp. rolnym	32	10	35	24	62
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	25	6	45	24	151
301-500	21	13	47	19	193
501-900	28	12	44	16	214
901-1200	26	14	49	11	79
Powyżej 1200 zł	19	31	40	9	66
Ocena własnych war. mater.					
Złe	22	13	40	25	303
Średnie	24	13	45	19	462
Dobre	27	18	40	15	259
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	27	9	38	25	68
Raz w tygodniu	23	11	46	20	501
1-2 razy w miesiącu	34	18	31	17	162
Kilka razy w roku	18	15	46	20	191
W ogóle nie uczestniczy	24	20	39	17	99
Poglądy polityczne					
Lewica	15	27	42	16	141
Centrum	25	16	43	16	306
Prawica	31	10	44	14	344
Trudno powiedzieć	18	9	39	34	231

Tabela 8. Czego oczekuje Pan(i) po prezydenturze Lecha Kaczyńskiego? Czy, Pana(i) zdaniem, prezydentura Lecha Kaczyńskiego: 1 - przyczyni się do poprawy stosunków z Rosją; 2 - przyczyni się do pogorszenia się stosunków z Rosją; 3 - nie zmieni stosunków polsko-rosyjskich

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	21	32	29	18	1025
Płeć					
Mężczyźni	24	35	27	14	488
Kobiety	19	29	30	22	537
Wiek					
18-24 lat	17	32	31	19	161
25-34	18	39	30	14	190
35-44	20	35	29	17	185
45-54	23	31	28	17	184
55-64	29	26	30	15	127
65 lat i więcej	23	26	24	27	177
Miejsce zamieszkania					
Wieś	26	28	26	20	382
Miasto do 20 tys.	24	28	26	23	130
20-100 tys.	20	33	29	19	199
101-500 tys.	17	35	33	16	196
501 tys. i więcej mieszk.	11	43	34	12	118
Wykształcenie					
Podstawowe	24	24	28	24	294
Zasadnicze zawodowe	24	27	32	17	268
Średnie	20	35	28	16	353
Wyższe	11	53	24	12	110
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	12	55	19	14	60
Prac. umysł. niż. szczebla	14	45	27	14	100
Pracownicy fiz.- umysł.	21	25	38	17	81
Robotnicy wykwalifikowani	29	28	32	12	85
Robotnicy niewykwalifik.	23	38	28	10	49
Rolnicy	38	24	19	20	54
Pracujący na własny rach.	14	34	43	9	33
Bierni zawodowo					
Renciści	21	25	27	27	115
Emeryci	27	28	24	21	196
Uczniowie i studenci	16	33	34	18	82
Bezrobotni	18	29	32	21	120
Gospodynie domowe i inni	11	36	33	20	50
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	14	38	33	15	137
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	25	39	26	10	75
sekt. pryw. poza rolnict.	20	36	32	13	201
prywatnym gosp. rolnym	41	21	17	21	62
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	22	29	31	18	151
301-500	24	25	34	17	193
501-900	23	30	30	17	214
901-1200	21	41	25	13	79
Powyżej 1200 zł	19	56	16	9	66
Ocena własnych war. mater.					
Złe	20	30	31	19	303
Średnie	22	31	28	19	462
Dobre	21	37	27	15	259
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	28	28	25	20	68
Raz w tygodniu	21	28	30	20	501
1-2 razy w miesiącu	31	30	23	17	162
Kilka razy w roku	13	40	32	15	191
W ogóle nie uczestniczy	16	42	26	17	99
Poglądy polityczne					
Lewica	16	44	28	12	141
Centrum	17	33	35	15	306
Prawica	30	29	27	15	344
Trudno powiedzieć	17	28	24	31	231

Tabela 9. W wyniku tegorocznych wyborów do władzy doszło Prawo i Sprawiedliwość i partia ta tworzy rząd. Z tego ugrupowania wywodzi się także nowo wybrany prezydent Lech Kaczyński. Czy, Pana(i) zdaniem, to dobrze czy też źle dla kraju, że nowo wybrany prezydent pochodzi z tego samego ugrupowania politycznego, które tworzy obecny rząd?

(%)

	Dobrze	Nie ma to żadnego znaczenia	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	39	24	26	11	1025
Płeć					
Mężczyźni	40	23	28	9	488
Kobiety	38	25	24	13	537
Wiek					
18-24 lat	37	25	29	8	161
25-34	38	30	26	6	190
35-44	41	21	27	11	185
45-54	37	27	26	11	184
55-64	45	22	22	12	127
65 lat i więcej	37	18	26	19	177
Miejsce zamieszkania					
Wieś	45	25	18	12	382
Miasto do 20 tys.	43	24	21	12	130
20-100 tys.	38	26	23	12	199
101-500 tys.	33	20	38	9	196
501 tys. i więcej mieszk.	27	24	42	7	118
Wykształcenie					
Podstawowe	38	24	21	16	294
Zasadnicze zawodowe	43	25	20	12	268
Średnie	36	26	31	7	353
Wyższe	39	17	39	5	110
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	36	16	44	4	60
Prac.umysł.niż.szczebla	40	24	31	5	100
Pracownicy fiz.- umysł.	32	30	25	12	81
Robotnicy wykwalifikowani	44	29	20	8	85
Robotnicy niewykwalifik.	37	27	23	12	49
Rolnicy	56	24	12	8	54
Pracujący na własny rach.	41	16	35	9	33
Bierni zawodowo					
Renciści	38	28	19	15	115
Emeryci	38	20	25	17	196
Uczniowie i studenci	32	24	37	7	82
Bezrobotni	41	25	23	10	120
Gospodynie domowe i inni	35	22	31	12	50
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	37	25	33	5	137
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	41	20	31	8	75
sekt. pryw. poza rolnict.	39	25	26	10	201
prywatnym gosp. rolnym	49	27	17	7	62
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	51	24	14	12	151
301-500	43	23	22	13	193
501-900	35	26	27	13	214
901-1200	43	18	35	4	79
Powyżej 1200 zł	28	18	50	4	66
Ocena własnych war. mater.					
Źle	39	24	23	14	303
Średnie	37	25	26	12	462
Dobre	42	22	30	6	259
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	54	13	18	14	68
Raz w tygodniu	42	25	22	11	501
1-2 razy w miesiącu	40	22	30	8	162
Kilka razy w roku	33	22	35	9	191
W ogóle nie uczestniczy	23	31	31	14	99
Poglądy polityczne					
Lewica	33	19	42	6	141
Centrum	36	27	30	7	306
Prawica	49	23	22	6	344
Trudno powiedzieć	31	25	17	26	231

Tabela 10. Czy, Pana(i) zdaniem, Lech Kaczyński, piastując urząd prezydencki, przy podejmowaniu decyzji: 1 - będzie się kierował przede wszystkim interesami sił politycznych, z których się wywodzi; 2 - będzie się kierował przede wszystkim interesami kraju

(%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	33	54	13	1025
Płeć				
Mężczyźni	35	55	10	488
Kobiety	31	54	15	537
Wiek				
18-24 lat	40	54	7	161
25-34	36	52	12	190
35-44	30	58	13	185
45-54	36	52	12	184
55-64	27	61	12	127
65 lat i więcej	29	49	22	177
Miejsce zamieszkania				
Wieś	27	59	14	382
Miasto do 20 tys.	33	50	17	130
20-100 tys.	33	55	12	199
101-500 tys.	38	50	11	196
501 tys. i więcej mieszk.	45	46	9	118
Wykształcenie				
Podstawowe	26	55	19	294
Zasadnicze zawodowe	31	58	11	268
Średnie	38	53	10	353
Wyższe	45	46	9	110
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	51	40	8	60
Prac. umysł. niż. szczebla	32	61	7	100
Pracownicy fiz.- umysł.	34	50	17	81
Robotnicy wykwalifikowani	32	59	8	85
Robotnicy niewykwalifik.	29	58	13	49
Rolnicy	24	72	4	54
Pracujący na własny rach.	42	43	15	33
Bierni zawodowo				
Renciści	22	56	21	115
Emeryci	29	53	18	196
Uczniowie i studenci	45	50	5	82
Bezrobotni	37	50	13	120
Gospodynie domowe i inni	37	52	11	50
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	40	53	8	137
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	30	55	15	75
sekt. pryw. poza rolnict.	36	53	11	201
prywatnym gosp. rolnym	27	68	5	62
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	29	57	14	151
301-500	28	59	13	193
501-900	31	57	12	214
901-1200	40	51	9	79
Powyżej 1200 zł	49	45	6	66
Ocena własnych war. mater.				
Złe	33	53	14	303
Średnie	31	54	15	462
Dobre	37	56	7	259
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	20	58	22	68
Raz w tygodniu	28	60	12	501
1-2 razy w miesiącu	33	55	11	162
Kilka razy w roku	52	37	11	191
W ogóle nie uczestniczy	33	50	17	99
Poglądy polityczne				
Lewica	49	43	8	141
Centrum	38	53	9	306
Prawica	26	68	6	344
Trudno powiedzieć	28	41	30	231

Tabela 11. Jakie oczekiwania, Pana(i) zdaniem, można wiązać z dojściem do władzy Prawa i Sprawiedliwości i prezydenturą Lecha Kaczyńskiego? Czy, Pana(i) zdaniem, w wyniku tych rządów za kilka lat Polska stanie się krajem lepszym czy gorszym do życia dla ludzi takich jak Pan(i), czy też nic się nie zmieni w życiu zwykłych obywateli? 1 - Polska stanie się krajem lepszym do życia; 2 - Polska stanie się krajem gorszym do życia; 3 - Praktycznie nic się nie zmieni w życiu zwykłych obywateli (%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	41	10	40	9	1025
Płeć					
Mężczyźni	44	10	38	8	488
Kobiety	39	10	41	11	537
Wiek					
18-24 lat	37	9	47	7	161
25-34	37	15	40	9	190
35-44	41	12	39	9	185
45-54	44	10	37	9	184
55-64	49	9	35	7	127
65 lat i więcej	42	3	40	15	177
Miejsce zamieszkania					
Wieś	47	6	38	9	382
Miasto do 20 tys.	43	7	37	12	130
20-100 tys.	39	10	42	10	199
101-500 tys.	36	13	43	9	196
501 tys.i więcej mieszk.	34	17	42	7	118
Wykształcenie					
Podstawowe	41	7	39	13	294
Zasadnicze zawodowe	47	9	35	9	268
Średnie	40	9	45	7	353
Wyższe	33	21	39	8	110
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	27	23	41	9	60
Prac.umysł.niż.szczebla	42	12	42	4	100
Pracownicy fiz.- umysł.	41	7	43	9	81
Robotnicy wykwalifikowani	53	8	31	9	85
Robotnicy niewykwalifik.	52	6	34	9	49
Rolnicy	60	7	31	2	54
Pracujący na własny rach.	34	18	41	7	33
Bierni zawodowo					
Renciści	39	8	40	13	115
Emeryci	45	4	39	12	196
Uczniowie i studenci	35	11	49	6	82
Bezrobotni	36	13	42	8	120
Gospodynie domowe i inni	23	13	41	23	50
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	43	10	42	4	137
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	40	12	39	8	75
sekt. pryw. poza rolnict.	43	11	38	9	201
prywatnym gosp. rolnym	58	8	31	3	62
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	44	7	42	7	151
301-500	44	9	36	11	193
501-900	43	8	42	7	214
901-1200	32	13	49	7	79
Powyżej 1200 zł	42	15	31	12	66
Ocena własnych war. mater.					
Złe	40	11	38	12	303
Średnie	42	7	42	10	462
Dobre	42	12	39	6	259
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	46	5	33	16	68
Raz w tygodniu	45	9	39	8	501
1-2 razy w miesiącu	47	7	36	10	162
Kilka razy w roku	30	14	44	11	191
W ogóle nie uczestniczy	30	15	47	8	99
Poglądy polityczne					
Lewica	29	14	53	5	141
Centrum	42	12	40	6	306
Prawica	56	5	32	7	344
Trudno powiedzieć	27	10	43	20	231